

nam na strani 81 pove, da „niti stalno insistiranje na motivih poskusnega zakona ni pripravilo respondente na to, da bi ga (poskusni zakon, op. T.T.) navedli kot vzrok za izostanek civilne poroke“. V začetku knjige je namreč že napisala, da je bila raziskovana tema tako občutljiva, da ni bila primerna niti za anketno obdelavo. Zato je gotovo, da se tudi z „insistiranjem“ taki podatki niso dali dobiti. Morda pa gre le za nerodno formulacijo.

Na ozemlju, kjer je potekalo raziskovanje, živi narodnostno in versko mešano prebivalstvo. Nemara se bo kateri od bralcev vprašal, zakaj se Z. Rajković ni zdelo potrebno obravnavati verske in narodnostne pripadnosti, ki imajo pri socialnih pojavih te vrste nedvomno velik pomen.

Po celotnem delu lahko sklepamo, da avtorico Z. Rajković niso zanimali vzroki za nastanek ali časovno varianta določenega pojava, to je številnost nelegitimnih zakonskih zvez in pogostna menjava partnerjev. Vseskozi je iskala le potrditev svoje teze, da so trditve o obstoju poskusnega zakona kot tradicionalne ali recentne institucije na raziskovanem območju nedokazane in pretirane. V svojih dokazih in razlagah je prepričljiva, v kritikah natančna, ob koncu pa pušča prosto pot vsem tistim raziskovalcem, ki bi hoteli vzroke za nelegitimne zakonske zveze razložiti drugače.

Tanja Tomažič

Walter Puchner, Brauchtumerscheinungen im griechischen Jahreslauf und ihre Beziehungen zur Volkskunde. Wien, Österr. Museum für Volkskunde 1977. 437 str., 28 slik, 1 zložen zemljevid (=Veröffentlichungen des Österr. Museums für Volkskunde 18).

Ves civilizirani svet ceni kulturne dosežke grške antike, kaj pa je bilo na južnem delu Balkanskega polotoka pred njo in kaj je danes, zanima le redko koga v zahodni Evropi. V spoznanju, da je turška zasedba Balkana pomaknila na njem srednji vek do 19. in celo v 20. stoletje, je avtor posvetil izčrpne raziskave ljudskemu življenju današnje Grčije. V tej enklavi starožitnosti in starosvetnosti je odkril neizčrpno bogastvo izročila, ki ga hranijo zahodnjaku zavoljo jezika težko dostopni zapisi in poročila v Raziskovalnem središču za grško narodopisje pri Akademiji znanosti v Atenah (okoli 2500 gesel) in v Narodopisnem seminarju atenske univerze (okoli 2000 rokopisov). Vrh tega je spoznal vrsto odličnih, na zahodu komaj ali malo znanih narodopisnih avtorjev nekdanje in sedanje Grčije, katerih dognanja razbira in nas z njimi seznanja.

Avtor pa ni raziskal ljudskega življenja stare in današnje Grčije zavoljo njega samega. Podnaslov dela (Theaterwissenschaftlich-volkskundliche Querschnitte zur südbalkan-mediterranen Volkskultur) pove, da je raziskovalni predmet avtorja pojav gledališča, točneje: njegov nastanek iz davnih obredij. Drugače povedano: približati se hoče pojavu gledališča z narodopisne strani, združiti metodologijo gledališke vede in narodopisja.

Avtor izhaja pri tem iz spoznanja, da so letne šege grškega – in nedvomno vsakega – ljudstva v visoki meri teatrogene. Pri tem sledi vodilni hipotezi, po kateri se gledališče razvije iz obhoda – po naše – kolednikov, iz „ciklične procesije“. Obhod, koledovanje, se obogati z dejanjem (akcijo) in maskiranjem, z oblikovanjem vlog. Vsebinsko obhodov določa (v Grčiji) praznični koledar pravoslavne heortologije, prerasle s poganskimi obredji. Svoj vrh imajo v zimski dobi (dodekahémeron – dvanajsteronočje) in spomladi (karneval). Ta široki okvir omogoča avtorju, da z veliko akribijo in uporabo obširne literature obdela vrsto pojavov, ki jih srečuje, ko razvija svojo „vodilno hipotezo“. Med njimi so maske in značilni nastopajoči tipi, arhetipični (improvizirani) prizori, razne značilne „kalande“ (teofanijska, Lazarjeva idr.) ter snovi (med njimi pojav Kalojóerosa, kalikántsarov, anastenárj idr.). Izsledke svojega obširnega dela je strnil avtor v tri točke: ritual in gledališče sta si v svoji genetični novosti komplementarna, potem: ritualni pojavi sodijo smiselno tudi v raziskovalno območje gledališke vede, in nasled: gledališke manifestacije kaže obravnavati tudi v območju narodopisja.

Niko Kuret

